

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6MCdo/4/2012
Identifikačné číslo spisu:	8109223908
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:8109223908.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu M. M., bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. Františkom Komkom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 27, proti žalovanému S. U. bývajúcemu v S., o zaplatenie 8 931,52 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 28 C 63/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. februára 2011 sp.zn. 12 Co 2/2011 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov z 24. novembra 2010 č.k. 28 C 63/2010-71, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. februára 2011 sp.zn. 12 Co 2/2011 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súde Prešov dňa 30. septembra 2009 domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu sumu 8 931,52 Eur s príslušenstvom a trovy konania ako náhradu za plnenie poskytnuté veriteľovi, keď v pozícii ručiteľa splnil dlh zo zmluvy o úvere za žalovaného, ktorý pohľadávku veriteľa v postavení dlžníka neuspokojil.

Okresný súd Prešov rozsudkom z 24. novembra 2010 č.k. 28 C 63/2010-71 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 2 624,68 Eur s 8,5 % úrokom z omeškania ročne od 18. septembra 2007 do zaplatenia a v prevyšujúcej časti návrh zamietol. Rozhodovanie o trovách konania si vyhradil samostatným rozhodnutím. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca vystupoval ako ručiteľ žalovaného v rámci zmluvy o úvere, ktorú žalovaný ako dlžník uzatvoril s UniCredit Bankou. Keďže žalovaný dlh nesplácal, banka písomne vyzvala žalobcu ako ručiteľa na jeho splácanie. Žalobca splatil banke dlh v zmysle dohodnutého splátkového kalendára celkove v sume 269 071 Sk (8 931,52 Eur) v období od 5. augusta 2005 do 17. septembra 2007. Žalovaný mu zaplatený dlh nevrátil. Prvostupňový súd preto zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu za takto poskytnuté plnenie vo výške 2 624,68 Eur v zmysle § 550 Občianskeho zákonníka aj s úrokom z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol z dôvodu vznesenej námietky premlčania žalovaným, keď nároky uplatnené za splátky tri roky spätne pred podaním žaloby, t.j. pred 30. septembrom 2006, považoval za premlčané. Aj v otázke premlčania na vec aplikoval ustanovenia § 101 a § 103

Občianskeho zákonníka.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 24. februára 2011 sp.zn. 12 Co 2/2011 na odvolanie žalobcu voči výroku prvostupňového rozsudku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, rozsudok prvostupňového súdu v tejto časti potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa o premŕčaní časti nároku žalobcu. Poukázal na to, že u každej žalobcom zaplatenej splátky začala plynúť samostatne premŕčacia doba. Po zaplatení každej z nich vzniklo žalobcovi právo požadovať vrátenie plnenia od žalovaného. Okresný súd dospel preto k správne mu záveru, že všetky splátky zaplatené žalobcom ako ručiteľom do 30. septembra 2006, žalobca uplatnil na súde po uplynutí trojročnej premŕčacej doby (§ 101 OZ). Keďže žalovaný sa dovolal premŕčania, prvostupňový súd správne na túto námietku prihliadol a premŕčané právo žalobcovi nepriznal (§ 100 ods. 1 OZ).

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal na základe podnetu žalobcu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Žiadal napadnuté rozsudky (rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým v prevyšujúcej časti žalobu zamietol) zmeniť a žalobe vyhovieť. Namietal nesprávne právne posúdenie veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď tvrdil, že súdy na právny vzťah medzi účastníkmi nesprávne aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka. Uviedol, že zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka, je tzv. absolútnym obchodom, teda ustanovenia Obchodného zákonníka sa použijú na tento záväzkový vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov. Aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov zo zmluvy o úvere, sa preto spravujú Obchodným zákonníkom (§ 261 ods. 4 Obchodného zákonníka). Jedným zo spôsobov zabezpečenia záväzku z obchodnoprávneho vzťahu je aj ručenie upravené komplexne v § 303 až § 312 Obchodného zákonníka. Použitie ustanovení Občianskeho zákonníka preto neprichádza do úvahy ani pri posudzovaní právneho vzťahu medzi ručiteľom a dlžníkom a ani pri posudzovaní otázok premŕčania, ak ručiteľ uplatňuje proti dlžníkovi nárok na náhradu za plnenie poskytnuté veriteľovi. Všeobecná úprava premŕčania v obchodnom práve je obsiahnutá v ustanoveniach § 387 a nasl. Obchodného zákonníka, ktoré mali súdy na daný právny vzťah použiť. Keďže tak neurobili, vec nesprávne právne posúdili.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že sa stotožňuje s právnym názorom generálneho prokurátora.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je podané opodstatnene.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodené rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu, a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O.s.p.). Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď súdy na danú vec nesprávne aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou

aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovanie zákonov, na čestné plnenie povinnosti a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pritom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Podľa § 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka touto časťou zákona sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy zo zmluvy o úvere (§ 497).

Podľa § 261 ods. 4 Obchodného zákonníka touto časťou zákona sa spravujú aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov v záväzkových vzťahoch, ktoré sa spravujú touto časťou zákona podľa predchádzajúcich odsekov, ako aj záložné právo k nehnuteľnostiam pri zabezpečení práv spojených s dlhopismi a záložné právo k cenným papierom v rozsahu ustanovenom osobitným zákonom.

Podľa § 303 Obchodného zákonníka kto veriteľovi písomne vyhlási, že ho uspokojí, ak dlžník voči nemu nesplnil určitý záväzok, stáva sa dlžníkovým ručiteľom.

Podľa § 308 Obchodného zákonníka ručiteľ, ktorý splní záväzok, za ktorý ručí, nadobúda voči dlžníkovi práva veriteľa a je oprávnený požadovať všetky doklady a pomôcky, ktoré má veriteľ a ktoré sú potrebné na uplatnenie nároku voči dlžníkovi.

Podľa § 387 ods. 1 Obchodného zákonníka právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom.

Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

V danej veci sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplattenia sumy 8 931,52 Eur ako náhrady za plnenie poskytnuté veriteľovi, keď v pozícii ručiteľa splnil záväzok zo zmluvy o úvere za žalovaného, ktorý ako dlžník záväzok veriteľa neuspokojil.

Krajský súd (rovnako aj okresný súd) právny vzťah účastníkov konania, z ktorého je vyvodzovaný žalobou uplatnený nárok, považoval za občianskoprávny vzťah. Následne aj premlčanie tohto nároku posudzoval podľa ustanovení o premlčaní upravených v § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Dovolací súd sa s takýmto právnym posúdením veci nestotožňuje.

Ručiteľský záväzok je akcesorický, t.j. vedľajší, závisí čo do svojho vzniku, zániku, platnosti a spravidla aj obsahu od záväzku medzi veriteľom a dlžníkom, ktorý je hlavný, určujúci. Pre určenie povahy tohto záväzkového vzťahu je teda podstatné to, akej povahy je hlavný záväzkový vzťah.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní správne uvádza, že zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom. V zmysle § 261 ods. 4 Obchodného zákonníka sa akcesorické záväzky spravujú režimom Obchodného zákonníka, pokiaľ je tomuto režimu podriadený hlavný záväzok. Vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy sa preto spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka (porovnaj rozsudok

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. mája 2000 sp.zn. 4 Obo 115/99). Generálny prokurátor správne ďalej uvádza, že jedným zo spôsobov zabezpečenia záväzku z obchodnoprávneho vzťahu je aj ručenie, ktorého komplexná, ucelená právna úprava sa nachádza v ustanoveniach § 303 až § 312 Obchodného zákonníka. Na záväzkové vzťahy vyplývajúce z ručenia v prípade zabezpečenia plnenia z úverovej zmluvy, včítane právneho vzťahu medzi ručiteľom a dlžníkom, sa preto použijú ustanovenia Obchodného zákonníka a nie Občianskeho zákonníka. V takomto prípade použitie ustanovení Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy ani pri posudzovaní otázok premlčania, keďže všeobecná právna úprava premlčania je obsiahnutá v obchodnom práve, konkrétne v ustanoveniach § 387 a nasl. Obchodného zákonníka.

V posudzovanej veci je nesporné, že predmetom žaloby je nárok žalobcu na náhradu za plnenie poskytnuté veriteľovi, keď v pozícii ručiteľa splnil záväzok zo zmluvy o úvere za žalovaného, ktorý ako dlžník záväzok veriteľa neuhradil. Ide teda o právny vzťah medzi ručiteľom a dlžníkom, pričom ručením sa tu zabezpečovalo plnenie záväzku vzniknuté zo zmluvy o úvere, ktorú žalovaný ako dlžník a žalobca ako ručiteľ uzatvorili s UniCredit Bankou. Hlavným záväzkovým vzťahom, z ktorého žalobca vyvodzuje svoj nárok, je v danom prípade zmluva o úvere, ktorá sa spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka. Aj právny vzťah medzi žalobcom ako ručiteľom a žalovaným ako dlžníkom bolo preto potrebné posúdiť podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka. Následne aj na otázku premlčania žalobcom uplatneného nároku bolo treba aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Ak preto krajský súd záväzkový vzťah medzi žalobcom a žalovaným, včítane otázky premlčania, posúdil podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, aplikoval na vec nesprávny právny predpis.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky teda dôvodne namieta, že rozsudok krajského súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243e O.s.p.), z ktorého dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie krajského súdu v zmysle § 243b ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.